

Miljöhandlingsplan år 2012-2015

Bakgrund

Kommunfullmäktiga antog den 30 januari 2012 Stockholms miljöprogram som är det åttonde i ordningen. Miljöprogrammet gäller för perioden 2012-2015. Miljöprogrammet är ett steg på vägen att nå stadens Vision 2030 där Stockholm 2030 har utvecklats till en miljöstad i världsklass och där livsmiljön är hållbar. Begreppet hållbar utveckling inkluderar både miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Stadens miljöprogram fokuserar dock på den miljömässiga delen i hållbarhetsbegreppet.

Stockholms stads miljöprogramms roll är att bryta ned stadens miljömål till uppföljningsbara och tydliga delmål för stadens verksamheter. I kommunfullmäktiges budget för 2012 beslutades att samtliga nämnder och styrelser ska vidta åtgärder som leder till måluppfyllelse utifrån sitt område, oavsett utpekad ansvar för specifika delmål i miljöprogrammet. Genom miljöprogrammets integrering i stadens verksamhetsplaner bestäms ambitionsnivån ytterst i stadens budget. Verksamheterna inom de olika förvaltningarna ska föreslå de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att nå målen - inom ramen för sitt uppdrag och sin budget. Programmet omfattar sex övergripande inriktningsmål som knyter an till de nationella miljökvalitetsmålen.

De övergripande inriktningsmålen är:

1. Miljöeffektiva transporter
2. Giftfria varor och byggnader
3. Hållbar energianvändning
4. Hållbar användning av mark och vatten
5. Miljöeffektiv avfallshantering
6. Sund inomhusmiljö

Inledning

Miljöhandlingsplanen för Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning är ett förvaltningsövergripande dokument där förvaltningens olika verksamheter anger hur de avser att uppnå och bidra till de mål och delmål, som är formulerade i Stockholms miljöprogram 2012-2015.

Stadens miljöprogram är sedan 2008 integrerat i stadens system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi ILS. Nämnden har ett ansvar att i verksamhetsplanen formulera lämpliga nämndmål samt indikatorer/aktiviteter för uppföljning av delmålet i miljöprogrammet. Genom miljöprogrammets integrering i förvaltningens verksamhetsplan bestäms ambitionsnivån ytterst utifrån förvaltningens budget. Eftersom nämndmålen inte alltid beskriver vilka konkreta åtgärder som ska göras, eller kostnadsberäknar dessa, måste nämnden själv avgöra och besluta om de mest kostnadseffektiva åtgärderna och uppföljningsmåten. Förslag till indikatorer i Stockholms stads miljöprogram är tänkta som en inspirationskälla.

Miljöpåverkan och rådighet

På förvaltningen sker varje dag aktiviteter som påverkar miljön så som transporter, energiförbrukning, resursförbrukning och avfallshantering. Det finns utrymme att minska förvaltningens miljöpåverkan. Strategiska beslut angående till exempel drift och underhåll av park- och naturområden och samverkan vid utbyggnads- och exploateringsprojekt kan bidra till en minskad miljöpåverkan.

Genomförande och uppföljande

Spånga-Tensta miljöhandlingsplan ska ligga till grund för den strategi som enheterna formulerar i verksamhetsplanen för att uppnå stadens miljömål. Stadsdelsförvaltningens anställda ska känna till miljöhandlingsplanen och tillämpa den i det dagliga arbetet. Förvaltningen följer upp planen i stadens integrerade system för ledning och styrning, ILS. Sedan 2003 finns en miljöbarometer på stadens webbplats där målen redovisas med hjälp av bedömningar och indikatorer. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har huvudansvar för miljöbarometern. Miljöhandlingsplanen kommer att revideras årligen.

Övergripande Mål 1. Miljövänliga transporter

Utmaningen för Stockholm stad ligger i att skapa ett långsiktigt hållbart transportsystem. En övergång till mer kapacitetsstarka och mindre miljöbelastande transportmedel är nödvändigt. Arbetet att söka smarta trafiklösningar och kommunikationssätt som är resurssnåla och utnyttjar energi mer effektivt än i dag måste fortsätta. Satsning på de oskyddade trafikanterna leder till en mindre bullrig och mer trafiksäker stadsmiljö. Det ska vara lätt att välja kollektiva, trygga och miljövänliga transportlösningar.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har tagit ett beslut att alla transporter som tjänstemän företar inom förvaltningen ska vara miljövänliga. De bilar vi har ska vara miljöbilar och de ska tankas med ickefossilt bränsle. Under våren och sommaren ska anställda i möjligaste mål använda cykel för sträckor kortare än 5 km.

Delmål 1.1 Miljöbelastning från staden transporter och resor ska minska

Detta mål innefattar såväl egna transporter som anställdas resande. Förbättrad tillgång till säker cykelparkering och minskad användning av egen bil i tjänst är olika sätt att minska de negativa effekterna av resor i tjänsten. Även ITS-lösningar och digitala möten bidrar till mer optimerade transporter, ett minskat resebehov och en mer kostnadseffektiv resursanvändning.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Alla medarbetare ska tillämpa stadsdelens resepolicy.
- Miljökontorets och trafikkontorets ”Upphandlingsguide för miljöanpassade och trafiksäkra transporter” ska användas vid avrop på upphandlade transporter och fordon.
- Låncyklar finns tillgängliga för medarbetare för resor i tjänsten.

Delmål 1:2 Stadsdelens egna fordon ska vara miljöklassade och köras på miljöbränsle, och av stadsdelen upphandlade transporttjänster ska andelen miljöfordon öka.

Målet innebär att bilar som nämnden leasar eller äger ska vara miljöbilar enligt den definition som antagits av kommunfullmäktige. Antal elbilar ska öka.

Utrycknings och specialfordon är undantagna. Tankningsgraden av miljöbränsle bör vara 85 % och delmålet avser de bilar som kan gå på miljöbränsle (E-85-bilar, Fordonsgasbilar och laddhybridbilar). Upphandlade miljötjänster bör till minst 55 % utföras med miljöfordon.

KF indikatorer:

- Andel miljöbilar i stadens bilflotta: 100 %
- Andel miljöbränsle i stadens bilar: 100 %
- Andel av stadens inköp som är miljöbilar: 100 %
- Andel elbilar ska uppgå till minst 8 % år 2015.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- En översyn ska göras för bilar vars avtal löper ut 2012 för att se om de kan ersättas med än mer miljövänliga bilar, eventuellt med elbilar.
- Möten med enhetschefer för att få 100 % efterlevnad av val av miljövänligt bränsle.

Delmål 1:3 Miljökvalitetsnormerna för luft ska uppnås.

Delmålet innebär att halterna av partiklar PM10 ska klara normvärdet 50 mikrogram/kubikmeter och får högst överskridas högst 35 dygn per år. Den mest effektiva åtgärden är att minska användandet av dubbdäck.

KF indikator:

- Andel dubbfria däck i stadens fordonsflotta: 100 %.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Möten med enhetschefer för att ta upp hur man kör bränslesnålt.
- Se över inköp av däck. I dagsläget är många nya däck så bra att dubbdäck inte ens behövs på isiga vägar. Bilarna är utrustade med ABS-bromsar.

Delmål 1.4 Gång- och cykelresandet ska öka.

Att gå och cykla är dagens mest hållbara transportsätt. En person med 5 km till jobbet som cyklar istället för att köra en normal bensinbil minskar utsläppen av koldioxid med ungefär 500 kg/år. En god väghållning på stadens cykelnät ska uppnås där prioriterade cykelstråk ska identifieras och snöröjas.

Aktivitet för att uppnå målet:

- Prioriterade cykelstråk, snöröjs på vintern och sandsopas på våren, enligt trafikkontorets krav för prioriterade cykelstråk.

Övergripande mål 2. Giftfria varor och byggnader

Samtidigt som kemikalier har bidragit till vårt välbefinnande inverkar de många gånger skadligt på hälsa och miljö. Utmaningen för staden och stadsdelen Spånga-Tensta är att undvika att använda farliga ämnen och hantera kemiska produkter så att riskerna med dem minimeras.

Delmål 2.1 Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor ska minska

Stadsdelsförvaltningen ska köpa in varor och tjänster som är miljömässigt hållbara och därigenom minska spridningen av farliga ämnen i Stockholm. Målet avser varor som har en kortare omloppstid och livslängd till exempel datorer, däck, textilier, kontorsmöbler, städkemikalier mm.

Varor och kemiska produkter som innehåller miljö- och hälsofarliga produkter ersätts med miljömässigt bättre alternativ. Ämnen uppförda på SIN-list samt ämnen i Kemikalieinspektionens databas ska undvikas. Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier ska vara vägledande, alternativt att varorna uppfyller motsvarande kriterier för Svanen, Bra Miljöval eller EU Ecolabel.

KF indikator:

Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster (exklusive byggvaror).

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Vid upphandling av tjänster och entreprenader ska motsvarande krav ställas på innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i varor och kemiska produkter som leverantören/entreprenören kommer att använda.
- Stadsdelsnämnden har rutiner för uppföljning av ställda krav vid upphandling.

Delmål 2.3 Andelen ekologiska livsmedel som staden köper in ska uppgå till minst 25 procent.

Ökad ekologisk livsmedelskonsumtion bidrar till en hållbar utveckling genom att värna om djur, miljö och människors hälsa.

Med ekologiska livsmedel menas livsmedel som uppfyller kriterierna EU-förordningen 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska

produkter. Certifikat som uppfyller ovanstående krav är till exempel Europalövet, KRAV, Demeter, MSC eller annan dokumentation som verifierar kraven.

KF indikator:

- Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Andelen upphandlade ekologiska livsmedel, måltider och måltidsverksamhet ska kontinuerligt öka.
- Ekologiska livsmedel ska särredovisas.
- Andelen ekologiska livsmedel i kostentreprenader ska särredovisas.

Övergripande mål 3 Hållbar energianvändning

Tillgång på energi är nödvändigt för vårt välstånd. Samtidigt orsakar dagens utvinning och användning av energi många av miljöproblemen i världen. Särskilt drabbas fattiga människor av att land tas för att utvinna energi som inte kommer de som bor närmast till godo utan istället ökar fattigdomen. De höjda växthusgaserna är en av orsakerna till de naturkatastrofer som beroende på var i världen vi befinner oss kan vara extrem torka eller översvämningar som hårdast drabbar de som har sämst hus och lever av det jorden kan ge. Stockholm stad har antagit utmaningen att år 2050 vara en fossilbränslefri stad, år 2015 ska utsläppen av växthusgaser begränsas till 3,0 ton per person.

Stockholms miljömål om Hållbar energianvändning knyter an till de nationella miljömålen om Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö, Skyddande ozonskikt och Bara naturlig försurning.

Delmål 3.1 Stadsdelen ska genom energieffektivisering minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst 10%.

KF indikator:

- Elanvändning per kvm.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Förvaltningen väljer energisnåla vitvaror.
- Förvaltningen vidtar energisparande åtgärder som att inte slösa energi i lokaler som inte används.
- Alla medarbetare tar ansvar för att till exempel stänga av datorer vid dagens slut, släcka skärmen, inte lämna telefonladdare i uttaget när telefonen inte laddas samt släcka lampor i sina rum.

Övergripande mål 4. Hållbar användning av mark och vatten

Stockholm upplevs som en attraktiv plats att bo och verka i genom bland annat närheten till parker, naturområden och vatten vilket ger möjlighet till gröna oaser, rofylldhet, lek och promenader. Parker och grönområden bidrar även till att dämpa buller och växtligheten fungerar som filter för en del luftföroreningar.

Delmål 4.1 Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas.

Delmålet handlar om att bibehålla och utveckla funktionen hos den grön- och blåstruktur som är en förutsättning för bevarande av ett rikt växt och djurliv. I samband med att nya detaljplaner tas fram kan betydelsefulla grönområden ersättas med lokal likvärdig funktion som nyskapande av motsvarande naturtyp eller restaurering av en miljö vars naturvärden försämrats. Intrång i oersättliga funktioner undviks. Områden med högt värde skyddas. Skydd enligt miljöbalken bör användas för de högsta värdena.

Aktivitet för att uppnå målet:

- I samband med förslag till nya detaljplaner, där intrång på värdefulla grönytor planeras, ska grönkompensation i närområdet begäras.

Delmål 4:2 Grön och vattenområden som är särskilt attraktiva för rekreation ska stärkas och utvecklas.

Varje stadsdel ska ha god tillgång på möjlighet till lek och rekreation för alla åldrar i offentliga gröna rum. En viktig del i visionen om Promenadstaden är att skapa ett samhället nät av parker genom att binda samman gröna länkar genom och mellan stadsdelarna.

Vid ny exploatering där park – och naturmark tas i anspråk är det viktigt att bibehålla och utveckla grönsstrukturer.

Aktivitet för att uppnå målet:

- Verka för att grönområden som är attraktiva för rekreation ska utvecklas i samband med att naturmark tas i anspråk för annan användning.

Delmål 4.5 Skötsel av grön- och vattenområden ska stärka biologisk mångfald och rekreativa kvaliteter.

En väl fungerande skötsel är en förutsättning för att bevara och utveckla såväl ekologiska som rekreativa värden. Nämndens arbete ska vara ekologiskt inriktat och parker och grönområden skötas enligt Spånga-Tenstas parkplan.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Regelbunden avstämning med trafikkontoret och entreprenören för att uppnå en fungerande skötsel.

Övergripande mål 5. Miljöeffektiv avfallssortering

Avfallshanteringen har genomgått stora förändringar under det senaste decenniet. Bland annat har producentansvaret och nationella mål för biologisk behandling bidragit till en mer resurseffektiv avfallshantering. Allt avfall måste tas om hand på ett korrekt sätt för att inte förorsaka skador på människors hälsa och miljön. Avfallet är i många fall en värdefull resurs. Till exempel kan möbler återanvändas, matavfall utnyttjas för framställning av energi. Det mest avfallseffektiva är dock att i möjligaste mån förhindra uppkomst avfallet. En förutsättning för att avfallshantering ska fungera är att systemen är enkla och anpassade till de som ska använda dem. Systemen ska locka människor att själv anpassa sina vanor och beteenden till en hållbar avfallshantering i ett uthålligt samhälle.

Delmål 5.1 Avfallet från stadens verksamheter ska minska och det som ändå uppstår ska nyttiggöras.

Verksamheter ser över möjligheter till sortering i avfallsfraktioner. Nämndens mål är att 40 % av förvaltningens verksamheter som tillagar och/eller serverar måltider

sorterar avfallet för biologisk behandling. 100 % av förvaltningens verksamheter ska återvinna förpackningar och papper.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Information till enhetschefer om förpacknings och matavfallsåtervinning.

Delmål 5:2 Andelen farligt avfall som felsorteras ska minska.

Delmålet innebär att andelen farligt avfall ska fortsätta minska från dagens redan låga nivå.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter.
- Farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det blir miljöriktigt omhändertaget.

Övergripande mål 6 Sund inomhusmiljö

Då vi tillbringar en stor del av våra liv inomhus är inomhusmiljön viktig för såväl hälsa som välbefinnande. Riskfaktorer som kan påverka hälsan när det gäller inomhusmiljön är exempelvis buller, radon, bristande ventilation, fukt och mögel, förekomst av partiklar, allergener och andra luftföroreningar.

Stadens nämnder och styrelser som äger, bygger, förvaltar och brukar lokaler har ansvar för en sund inomhusmiljö i de egna lokalerna. Åtgärderna bör såväl bidra till bättre inomhusmiljö som lägre eller lika energiförbrukning. Stockholms stads mål om en sund inomhusmiljö kopplas till de nationella miljömålen God bebyggd miljö, Giftfri miljö och Säker strålmiljö.

Aktiviteter för att uppnå målet:

- Att vid upphandling av nybyggen se till att en sund inomhusmiljö säkras.
- Att vid APT-träffar ta upp fråga om inomhusmiljön.